

ENNAKKONEUVOTTELUT LUPA-ASIOISSA – TOIMINTAMALLEJA; KÄYTTÖÖNOTON PERUSPERIAATTEET

1. Lähtökohdat

Rakennepoliittisen ohjelman kohdan 2.14 (lupa- ja valitusmenettelyiden jouhevoittaminen) tavoitteena on tehostaa yritysten tiedonsaantia ja lupa-asioiden samanaikaista hoitamista.

Lupa- ja muiden keskeisten viranomaisten ja toiminnanharjoittajan välinen ennakkoneuvottelu vakiinnutetaan osaksi lupa-asioiden kokonaisprosessia.

Ennakkoneuvotteluja on jo toteutettu monissa merkittävässä lupaprosesseissa ja kokemukset niistä ovat olleet myönteisiä eri osapuolille.

Ennakkoneuvottelujen toimintamallit ja niiden käyttöönotto valmistellaan ympäristöministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä. Valmistelu tapahtuu vuorovaikutuksessa Elinkeinoelämän keskusliiton kanssa. Toimintamallit soveltuvat myös niihin investointihankkeisiin, jotka sivuavat muiden ministeriöiden toimialoja (kuten maatalouden investointihankkeet, infrastruktuurihankkeet sekä ympäristöterveydenhuollon vaatimukset). Toimintamallien valmistelussa tehdään yhteistyötä kaikkien keskeisten ministeriöiden kanssa (MMM, STM, LVM, VM, OM).

2. Perusta

Hallintolain (434/2003) säännökset, kuten 1 ja 2 § hyvän hallinnon perusteet, 8 § neuvonta ja 10 § viranomaisten yhteistyö, edellyttävät viranomaisilta toimintatapoja, joihin ennakkoneuvottelut perustuvat. Myös lupamenettelyjä koskeviin säädöksiin kuten ympäristönsuojeluasetukseen sisältyy säännöksiä, jotka korostavat viranomaisten yhteistyön tärkeyttä.

3. Tavoitteet

Ennakkoneuvottelun -toimintamallien käyttö parantaa hankkeen vaatimien lupa- ja muiden hyväksymismenettelyiden kokonaisuuden hallintaa, josta hyötyvät kaikki osapuolet.

Toiminnanharjoittajan edut:

- lisää luvanhakuvaiheen kustannustehokkuutta, parantaa hakemusten laatua, edistää lupaprosessin sujuvuutta

Viranomaisten edut

- parantaa lupaprosessin kustannustehokkuutta, parantaa viranomaisten välistä tiedonvaihtoa
- lisää viranomaisten ymmärrystä omasta roolista eri hankekokonaisuuksissa ja luo siten edellytyksiä lupaharkinnan ja -prosessien yhteensovittamiselle ja kehittämiselle

Muiden asianosaisten edut (kuten naapurit ja muut mahdolliset haitankärsijät)

- vaikka muut asianosaiset eivät osallistukaan ennakkoneuvotteluun, parantaa hyvin pohjustettu hakemuksen valmistelu myös myöhempää, lupaprosessin aikaista osallistumista ja sen vaikuttavuutta.

4. Kohde

Ennakkoneuvottelumenettelyn kohteena ovat erityisesti merkittävät investointihankkeet, jotka sisältävät toimintoja ja elementtejä, jotka edellyttävät useiden viranomaistahojen päätöksiä niin keskushallinnon, aluehallinnon kuin kunnallishallinnon tasolla. Myös sellaiset hankkeet, joissa on tarpeen käydä yhdessä läpi esimerkiksi viranomaisten toimivaltajakoa ja sitä, mitä eri lupia hanke edellyttää, sopivat tähän

menettelyyn. Toiminnanharjoittajan oma toive ja näkemys menettelyn tarpeellisuudesta on otettava huomioon menettelyn tarpeellisuutta harkittaessa.

5. Toteuttamistavat

Tieto hankkeen suunnittelun alkamisesta tulee toiminnanharjoittajalta. Tavoitteena on , että ennakkokonsultaatiotarve tulisi esille riittävän ajoissa ennen asian vireillepanoa.

Viranomaisen johtaa ennakkoneuvottelu -prosessia. Ennakkoneuvotteluprosessia johtava viranomaisen voi olla mikä tahansa niistä viranomaisista, joilla on roolia myöhemmissä lupa- ja muissa hyväksymisprosesseissa. Merkitystä on käytännössä sillä, millä menettelyllä hanke lähtee liikkeelle (YVA-menettely, ympäristölupamenettely, asemakaava, suunnittelutarveratkaisu, rakennus- ja toimenpideluvat, kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa, kaivoslupa tai toimintaa koskevan erityislainsäädännön mukainen lupa kuten esimerkiksi lääkelain mukainen lupa lääketehtaalle, kasvinsuojelulain mukainen lupa aineiden testaamislaitokselle, lannoitevalmistelain mukainen laitoshyväksyntä lannoitteiden valmistukselle, elintarvikelain mukainen elintarvikehuoneiston hyväksymispäätös). Ennakkoneuvottelumenettelyissä otetaan huomioon tarpeen mukaan myös hankkeen kohteen kaavatilanne kunnallisten kaavoitusviranomaisten yhteistyön kautta.

Ennakkoneuvottelun vaiheessa viranomaisen ei ota kantaa myöhemmin jätettävästä hakemuksesta annettavaan ratkaisuun, joten ennakkoneuvottelumenettely ei heikennä muiden asianosaisten myöhempiä vaikutusmahdollisuuksia.

6. Toimintamallit

Ennakkoneuvotteluja hyödyntävien viranomaisten ja toiminnanharjoittajien käyttöön valmistellaan parhaillaan esimerkinomaisia kuvauksia toimintamalleista, jotka julkaistaan keskeisten viranomaisten www-sivuilla.

Ennakkoneuvottelun toimintamalleja pilotoidaan ja kehitetään edelleen kevään 2014 aikana. Ennakkoneuvontamallien kehittäminen on sisällytetty keväällä 2014 Elinkeinoelämän keskusliiton ja ympäristöministeriön yhteistyönä toteutettaviin neljään alueforumiin, jossa toiminnanharjoittajat ja keskeiset viranomaiset kehittävät osaamistaan ympäristöä koskevassa lupamenettelyssä. Samalla tieto ennakkoneuvottelun mahdollisuudesta saadaan toiminnanharjoittajien piiriin.

Ennakkoneuvottelun toimintamallit ovat valmiit 31.5.2014.

7. Käyttöönoton varmistaminen

Ympäristöministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö varmistavat tulosohjauksen kautta että toimintamallit otetaan käyttöön. Jo vuoden 2014 aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten y-vastuualueiden tulosneuvotteluissa ja kehityskeskusteluissa ympäristöministeriö on ottanut esille toimintamallin käyttöönoton. Samoin työ- ja elinkeinoministeriö on lähettänyt Tukesille kirjeen, jossa kiinnitetään huomiota ennakkoneuvottelumallin käyttöön.

8. Käyttöönoton ja toimivuuden seuranta

Toimintamallien käyttöönoton vaikuttavuutta seurataan osana tulosseurantaa. Tulosseurannan seurantaindikaattoreista keskeinen on lupien käsittelyaikojen kehitys. Myös lupahakemusten laatu mitattuna esimerkiksi täydennyspyyntöjen tarpeella kertoo osaltaan toimintamallin toimivuudesta. Käyttöönottovuonna tulosseurantaan lisätään myös menettelyiden käyttöönoton seuranta (% lupa-asioista) Tarkoitus on myös hankkia toiminnanharjoittajien palautetta siinä vaiheessa kun mallien hyödyntämisestä on saatu enemmän kokemusta. Samoin seurataan myöhemmin sitä, mitä vaikutuksia toimintatavalla on muiden asianomaisten kannalta.

Saadun palautteen pohjalta toimintamalleja hienosäädetään jatkuvasti.